

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 937
van **ADELIN BLANCQUAERT**
datum: 26 april 2021

aan **ZUHAL DEMIR**
VLAAMS MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

Eergerelateerd gendergeweld - 'EQUI-X'-proefproject

Tijdens de commissievergadering Justitie van 30 maart 2021 beklemtoonde collega Maaïke De Vreese in haar vraag om uitleg nr. 2377 reeds uitdrukkelijk dat gendergerelateerd geweld in Vlaanderen nog steeds een belangrijk maatschappelijk probleem is en blijft, dat absoluut de continue aandacht vereist van alle bevoegde beleidsverantwoordelijken. Het eergerelateerd geweld, waar vooral meisjes en jonge vrouwen het slachtoffer van worden, neemt daarbij een prominente plaats in.

Het is onbetwistbaar dat in bepaalde, niet zelden islamitisch beïnvloede, groepen binnen onze samenleving vandaag nog steeds een 'cultuur' heerst dat een man stoer en sterk moet zijn, dat een man geen zwakte mag tonen, dat een man altijd de controle moet houden over de vrouwelijke familieleden, en last but not least, dat een man in die optiek nooit mag toelaten dat de familie-eer wordt bezoedeld. Zo haalde de minister tijdens de commissievergadering Justitie bovendien zelf het schrijnende praktijkvoorbeeld aan dat haar vader in Genk zelfs reeds moest tussenkomen in zaken van eergerelateerd geweld en daarmee samenhangende gedwongen huwelijken omdat de vrouwelijke slachtoffers gewoon niet wisten waar zij hulp moesten zoeken. Het kan bijgevolg evenmin worden betwist dat het doorbreken van dergelijke 'cultuur' er ontegensprekelijk voor zal zorgen dat dat soort van gendergerelateerd geweld tegen vrouwen en meisjes in Vlaanderen drastisch zou kunnen dalen.

In die optiek kan men in de beleids- en begrotingstoelichting, alsook in het nieuwe plan 'Hulp en dienstverlening aan gedetineerden' lezen dat het Europees project 'EQUI-X' op het Vlaamse niveau gerealiseerd zal worden. Volgens de info waarover wij beschikken, betreft het een Europees preventieprogramma met als doelgroep mannelijke gedetineerden, dat tot objectief heeft om recidive bij gendergerelateerd geweld (waaronder eergerelateerd geweld) te voorkomen via het aan de kaak stellen van de link tussen mannelijkheid en geweld tegen vrouwen, en het doorbreken van het stereotype man-vrouwdenken.

De vraag rijst of deze aanpak wel voldoende is om recidive bij eergerelateerd geweld efficiënt te bestrijden. Het denkkader van dergelijke daders wordt immers vaak reeds op zeer jonge leeftijd gevormd onder invloed van niet alleen familiale, maar ook radicaal godsdienstige invloeden, en er lijkt ons dan ook meer nodig om deze daders tot een effectieve gedrags- en mentaliteitswijziging te brengen.

Nog volgens onze info zou er in de gevangenis van Ruislede tijdens de periode 2020-2021 een eerste Vlaams proefproject worden uitgerold, waarna een grondige evaluatie door de minister zou volgen.

1. Werd voor dat Vlaamse EQUI-X-proefproject voorafgaand een SWOT-analyse opgesteld (SWOT: strengths, weaknesses, opportunities, threats)?

Zo ja, wat waren de resultaten ervan?

Zo niet, waarom niet?

2. Kan de minister verduidelijken wat het Vlaamse EQUI-X-proefproject in de gevangenis van Ruislede concreet inhoudt? Graag minstens toelichting wat betreft de vooropgestelde doelstellingen en wie/welke instantie het project leidt en uitvoert, een definiëring van de gekozen dadergroep, de gehanteerde projectmethode(s), de vorm en timing van tussentijdse evaluatie, de kostprijs van het project, alsook de vooropgestelde datum waarop de eindevaluatie zal plaatsvinden en hoe die teruggekoppeld zal worden naar de commissieleden en/of het Vlaams Parlement.
3.
 - a) Aan welke kritische factoren moet volgens de minister volledig zijn voldaan om van een geslaagd proefproject te kunnen spreken dat vatbaar is voor een uitrol naar de overige detentiecentra in Vlaanderen?
 - b) Op welk bedrag op jaarbasis wordt een volledige projectuitrol geraamd, indien de Vlaamse Regering hiertoe zou beslissen, en welke personeelsinzet in voltijdsequivalenten (vte's) is hiervoor desgevallend nodig?
4. Gedetineerden kunnen in bepaalde gevallen verplicht of vrijwillig over de deelstaatsniveaus heen verplaatst worden tussen detentiecentra, zodat het aangewezen is dat bij een mogelijke verdere uitrol dergelijk project over alle deelstaatsniveaus heen aangeboden zou kunnen worden.

Is er wat betreft dit Vlaamse EQUI-X-proefproject overleg met de federale minister van Justitie en de overige deelstaatsniveaus?

Zo ja, op welke wijze/volgens welke timing vindt dat overleg plaats, en kan de minister kort toelichten welke resultaten dat overleg reeds heeft opgeleverd?

Zo niet, waarom niet?

ANTWOORD

op vraag nr. 937 van 26 april 2021

van **ADELINE BLANCQUAERT**

1. Het ingediende projectvoorstel werd beoordeeld aan de hand van een onderzoek door mijn administratie. In dit onderzoek werden de ervaringen en expertise van de uitvoerende organisatie, het projectvoorstel met betrekking tot het penitentiair landbouwcentrum (PLC) in Ruselede en het huidige aanbod omtrent het thema gendergerelateerd geweld buiten en binnen de gevangensismuren onderzocht. Uit het marktonderzoek kon er geconcludeerd worden dat het thema rond genderstereotypering en geweld in België niet vaak behandeld wordt, zowel buiten als binnen de gevangensismuren. Er waren op het moment van het onderzoek vrijwel geen projecten gekend die focussen op de problematische relatie tussen een stereotiep genderbeeld en geweld. Het bleek ook dat de organisatie die het projectvoorstel indiende, met name vzw Zijn, een uitgebreide expertise, een uitgebreid netwerk en een goed wetenschappelijk onderbouwd model heeft om dit project uit te voeren.
2. Met dit proefproject in het PLC Ruselede wordt het reeds bestaande educatief pakket EQUI-X herwerkt op maat van de gedetineerdenpopulatie in de Vlaamse gevangensissen. Dit educatieve pakket werd door vzw Zijn reeds ontwikkeld en toegepast in verschillende Vlaamse middelbare scholen en vindt zijn oorsprong in het internationale H|M|D programma van Promundo dat ook reeds in verschillende detentiecentra over de hele wereld werd gebruikt. De kostprijs van het proefproject bedraagt 29.000 euro (inclusief alle kosten).

Het proefproject heeft volgende doelstellingen:

- Het voorkomen van recidive;
- Het openbreken van stereotypen met betrekking tot mannelijkheid en vrouwelijkheid bij mannen in detentie;
- De toename van kennis en bewustzijn bij de deelnemers over gender, seksualiteit en discriminatie en de verandering van hun attitude en gedrag;
- Het tegengaan van discriminatie (racisme, seksisme, homofobie, ...);
- De ondersteuning van professionals om verder met de methodologie aan de slag te gaan.

De potentiële deelnemers en dus de gekozen dadergroep voor dit proefproject betreffen gedetineerde mannen uit het PLC Ruselede. In Ruselede verblijven gedetineerde mannen die niet vluchtgevaarlijk zijn, in groepsverband kunnen leven, gerechtigd zijn om in België te verblijven en kunnen werken in het landbouwcentrum.

Inhoudelijk zal het project vorm krijgen door middel van tien workshops rond verschillende inhoudelijke thema's zoals gender, identiteit en discriminatie, relaties en zorg, relaties en seksualiteit en geweld. Er zijn hiervoor vier trainers opgeleid en er worden telkens drie trainers per sessie voorzien. Het is de bedoeling dat ongeveer tien gedetineerden zouden deelnemen aan deze workshops. De workshops werden oorspronkelijk gepland tussen maart en mei 2021, maar deze zijn uitgesteld naar september 2021 ten gevolge van de corona-maatregelen die groepsaanbod binnen de gevangensismuren niet toelieten.

Als tussentijdse evaluatie worden er verschillende focusgroepen georganiseerd met zowel ervaren hulpverleners als gedetineerden. Op die manier wordt het project bijgestuurd waar nodig. Voor wat de eindevaluatie betreft, zal de wetenschappelijke evaluatie door de KU Leuven en de evaluatie door vzw Zijn zelf verwerkt worden in het eindrapport. Omwille van de coronamaatregelen en de onzekerheid die deze met zich meebrengen voor de organisatie van de workshops, is het nog niet mogelijk om een timing mee te geven voor deze evaluatie.

Gezien dit project een uitvoering is van actie 39 van het strategisch plan hulp- en dienstverlening aan gedetineerden en geïnterneerden 2020-2025 zal de terugkoppeling aan het parlement verlopen via de rapportage verbonden aan de uitvoering van het strategisch plan.

3.
 - a) Het proefproject zal als geslaagd beoordeeld worden indien op voldoende wijze de vooropgestelde doelstellingen van het project werden bereikt. Hiervoor reken ik op de evaluatie van de KU Leuven die ook het effect op het gedrag van de gedetineerden gaat meten.
 - b) Deze vraag kan pas beantwoord worden na afronding en evaluatie van de resultaten van het project.
4. Momenteel spreken we nog steeds over een proefproject. Vooraleer de eventuele uitrol met andere partners te bespreken, moet ik eerst kunnen vaststellen dat het project werkt. Als dat het geval is, zal ik met de nodige partners in overleg gaan.

Uiteraard is de federale minister van Justitie op de hoogte van dit project en is ook de FOD Justitie vertegenwoordigt in de stuurgroep die dit proefproject opvolgt.